

دستور جلسه شماره (۱)

عنوان: بررسی مراتب اعتراض فعالین اقتصادی به برخی مشکلات ارزی، بانکی و گمرکی در واردات کالاها

مرجع طرح موضوع: شورای های گفت و گوی استان آذربایجان شرقی و سمنان

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۰/۰۹/۳۰

تعداد صفحات دستور جلسه: ۲

شرح موضوع:

- ۱- در مواردی که پروانه ترخیص قطعی ورود کالا بیش بود ارزش داشته باشد با توجه به آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی و بخش هفتم مجموعه مقررات ارزی (نحوه رسیدگی به تعهدات ارزی ناشی از واردات کالا) مراتب از دفتر تعیین ارزش گمرک ایران استعلام می گردد، لیکن بر اساس اعلام فعالان اقتصادی پاسخ مکاتبات انجام شده با دفتر یادشده زمانبر بوده و بعضا بیش از یک سال طول می کشد. لذا رفع تعهد ارزی واردکننده برای این قبیل پرونده ها با مشکل روبرو می شود.
- ۲- در مواردی که پروانه ترخیص قطعی کالا دارای کسر تخلیه باشد، مطابق بخش هفتم مجموعه مقررات ارزی (نحوه رسیدگی به تعهدات ارزی ناشی از واردات کالا) واردکننده مکلف به بازگشت عین ارز به میزان کسر تخلیه اعلامی در پورتال بانک مرکزی می باشد. اما در مواردی که کسر تخلیه اعلام شده از سوی واردکننده مورد اعتراض قرار داشته باشد، طبق درخواست واردکننده، گمرک در لیست نظارت سازمانها (درسامانه پورتال ارزی) اعلام می کند پروانه مذکور فاقد کسر تخلیه است. لذا مراتب به بانک مرکزی ارسال می گردد ولی در سامانه بانک مرکزی این پیغام نمایش داده می شود که "بدلیل توافق با گمرک، رفع تعهد امکان پذیر نیست" و یا در مواردی اعلام می شود "ثبت عدم کسر تخلیه در لیست نظارت سازمانها مورد قبول نمی باشد و در این خصوص باید نامه مکتوب از گمرک دریافت و به بانک مرکزی ارسال شود". از سوی دیگر گمرک نیز از صدور نامه مکتوب امتناع نموده و صرفا در لیست نظارت سازمانها اعلام نظر می کند؛ بنابراین پرونده های کسر تخلیه همچنان باز می ماند.
- ۳- در برخی از پرونده ها که دارای کسر ارزش بدلیل درج کرایه حمل بصورت ریالی می باشند، مشتری نسبت به دریافت نامه از گمرک مبنی بر اینکه پرونده مذکور کسر ارزش ندارد اقدام می نماید. لیکن پس از ارسال نامه به بانک مرکزی جهت رفع تعهد، بانک مرکزی پاسخ می دهد که طبق اعلام قبلی، در نامه گمرک باید صراحتا مبلغ فوب کالا و کرایه حمل اعلام شود و مبالغ بطور جداگانه درج گردد. گمرک نیز از اعلام این موارد امتناع نموده و می گوید در نامه به صورت کلی اعلام کرده است که پرونده مذکور کسر ارزش ندارد؛ لذا این پرونده ها تسویه نشده باقی می ماند.
- ۴- تعدادی از مشتریان دارای اعتبار اسنادی مدت دار بوده که اسناد حمل آنها معامله شده و کالای مربوطه نیز ترخیص گردیده است، لیکن در موعد سررسید پرداخت، علی رغم اینکه به عنوان مثال دارای تخصیص ارز یورویی بوده اند، بانک مرکزی بدلیل تحریم برای این مشتریان، به جای ارز یورویی، معادل آن از سایر ارزها (یوان چین) جهت تسویه اعتبار تامین می نماید؛ لذا مشتریان جهت تبدیل یوان به یورو (ارز اعتبار) و انتقال آن به بانک پوشش دهنده متحمل ۸ تا ۱۴ درصد هزینه می شوند که از مبلغ ارزی (یورویی) مشتری کسر می شود. لذا اعتبارات اسنادی مشتریان به میزان هزینه تبدیل و نقل و انتقال دارای مانده بدهی می شود و تسویه نشده باقی می ماند.
- ۵- تا قبل از بروز تحریم های اقتصادی علیه ایران، مجموعه مقررات ارزی کشور همواره در راستای ارائه انواع خدمات به واردکنندگان تدوین می شد و مدارک و مستندات در راستای صحه گذاری برای خدمات ارائه شده اخذ می گردید. اما متأسفانه تحریم ها علیه ایران، اجازه ارائه خدمات ارزی (گشایش اعتبارات اسنادی، ثبت سفارش برات اسنادی و حواله) را از بانک ها سلب کرده است و لذا بایستی سیاست ها بر اساس شرایط موجود اتخاذ شود. لیکن بانک مرکزی در جز (۱ و ۲)

۱- بند (ه) واردات کالا و خدمت از محل ارز متقاضی بخش اول مجموعه مقررات ارزی:

بند (هـ) بخش اول مجموعه مقررات ارزی، واردات کالا و خدمات از محل ارز متقاضی را نیز تابع مقررات ارزی اعلام نموده است که این موضوع مشکلاتی را برای واردکنندگان ایجاد کرده است. این در حالی است که اکثریت کشورها به دلیل تحریم ها علاقه ای با تجار با ایرانیان ندارند و تولیدکنندگان ایرانی به منظور تامین مواد اولیه و کالاهای مورد نیاز خود با دور زدن تحریم ها از طریق کشور های ثالث اقدام به خرید کالا می نمایند. لذا در این شرایط اخذ مدارک و مستندات تولید کننده اصلی برای واردکنندگان امکان پذیر نمی باشد.

در این راستا ماده (۳۴) آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۱، اشعار می دارد: "گواهی مبدأ در مواقع لزوم برای اعمال تعرفه های ترجیحی، اعمال ضوابط تجاری یا اقتصادی اتخاذ شده یک جانبه یا تحت موافقت نامه های دو یا چند جانبه یا اعمال ضوابط اتخاذ شده به دلیل مسایل بهداشتی یا عمومی مطالبه خواهد شد." همچنین طبق ماده (۳۷) این آیین نامه، در مواقعی که کالایی با مبدأ کشور معینی از طریق کشور ثالثی صادر می شود، گواهی مبدأ صادره توسط مقامات صالح کشور ثالث براساس گواهی کشور مبدأ قابل قبول می باشد.

با عنایت به مواد فوق الذکر در آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی، گمرک متولی امر ترخیص است و بر حسب اعلام برخی گمرکات استانی، در حال حاضر جهت ترخیص کالا الزامی به ارائه گواهی مبدأ نمی باشد. لیکن بانک مرکزی ترخیص کالا را منوط به صدور کد ساتا نموده و واردکننده برای دریافت کد ساتا ملزم به ارائه گواهی مبدأ به بانک های عامل است.

الزام تعیین منشأ ارز در ترخیص کالا نیز بر اساس بند (۵) دستورالعمل چگونگی ثبت سفارش، واردات، گشایش اعتبار و و برگشت ارز صادراتی گمرک جمهوری اسلامی ایران ابلاغ شده است. یعنی تا زمانی که منشأ ارز کالای وارداتی برای بانک مرکزی مشخص نگردد، مجوز ترخیص کالا صادر نخواهد شد.

۶- دیگر سندی که بانک های عامل هنگام صدور کد ساتا از واردکنندگان اخذ می نمایند، **گواهی بازرسی** است. این گواهی در واقع بیان کننده انطباق کالای تولید کننده با یکی از استانداردهای مورد تایید کشور مقصد است که پس از بررسی اسناد وارداتی و نمونه وارد شده از لحاظ کیفی و کمی از سوی شرکت های بازرسی مورد تایید استاندارد صادر می گردد. درخواست این سند از سوی بانک ها به دلیل ارائه خدمات و تعهدات ایجاد شده برای بانک ها تدوین شده بود، به این صورت که در گذشته بانک های ایرانی خدمات اعتبارات اسنادی در معاملات بین المللی ارائه می دادند و بر اساس آن تعهد غیر قابل برگشتی به منظور پرداخت یا قبول پرداخت وجه اعتبار در مقابل ذینفع اعتبار بر عهده داشتند. از این رو جهت اطمینان از صحت سند و کالا، گواهی بازرسی درخواست می کردند. این بازرسی که از بابت کمی و کیفی در مبدأ توسط فروشنده انجام می شد، در واقع تضمین سلامت کالا برای بانک بود. حتی در برخی از موارد نیز واردکنندگان با مسئولیت خودشان حذف این گواهی را درخواست می کردند که در صورت عدم لزوم استاندارد اجباری و تایید اداره استاندارد، گواهی بازرسی از سوی بانک دریافت نمی گردید. اما به دلیل عدم بازرسی در مبدأ، بایستی بررسی های لازم این گواهی در داخل کشور صورت گیرد. در حالی که بنا به اظهارات واردکنندگان، در حال حاضر هیچ بازرسی از کالا از سوی این شرکت ها صورت نمی گیرد. لذا عملاً الزام بانک به ارائه این گواهی یک پروسه غیر ضروری به فرایند ترخیص کالا اضافه کرده است که باعث اتلاف وقت، تحمیل هزینه های صدور گواهی و هزینه حمل اضافی (خواب ماشین) به هزینه های واردکنندگان می شود.

با توجه به مطالب فوق، شورای گفت و گوی استان های آذربایجان شرقی و سمنان از دبیرخانه شورای گفت و گوی ملی درخواست نموده اند این موضوع در دستور کار بررسی در سطح ملی قرار گیرد.

۱. واردکنندگانی که بموجب قوانین و مقررات از قبیل قانون بودجه، قانون مقررات صادرات و واردات و آئین نامه اجرایی آن و سایر قوانین خاص، بدون تعهد شبکه بانکی کشور مجاز به واردات می باشند، علاوه بر موارد استفاده از ارز متقاضی به شرح مندرج در بند الف" این دستورالعمل، می توانند با استفاده از ابزارهای متداول سیستم بانکی از جمله موارد ذیل از محل ارز متقاضی اقدام به واردات نمایند:

- گشایش انواع اعتباراسنادی از جمله اعتبار تنخواهگردان

- ثبت سفارش برات اسنادی

- حواله ۳

۲. انجام ثبت سفارش نزد وزارت صنعت، معدن و تجارت یا اخذ مجوزهای ورود درمواقع لزوم.

۳- بند ۵ دستورالعمل چگونگی ثبت سفارش، واردات، گشایش اعتبار و و برگشت ارز صادراتی: ترخیص کالا با هر رویه منوط به تعیین منشأ ارز کالای وارداتی (صدور اعلامیه فروش ارز) از سوی بانک مرکزی خواهد بود که به صورت سیستمی اعلام می گردد.